

Wat bepaalt de conditie, en dus de waarde, van zegels? (7)

In onze verzameling zien we het liefst postzegels die goed gecentreerd zijn en die, voor zover ze niet ongetand zijn uitgegeven, nog in het bezit zijn van alle tanden. Bij voorkeur zo gaaf mogelijk. Maar ook zegels die aan bovenstaande voldoen kunnen er minder fraai uitzien. In de loop der jaren kunnen postzegels beschadigingen oplopen waardoor ze niet in aanmerking komen voor een plaats in ons album.

Wat is de schade?

Een aantal aspecten van schade zijn al in een eerder artikel aan de orde geweest. Denk aan de versnijding of kort geknipt bij de ongetande zegels (aflevering 3) of de diverse beschadigingen van de tanden die in de aflevering over perforaties (5) aan de orde zijn geweest. Naast deze zijn er nog verschillende andere beschadigingen die de waarde van de zegels behoorlijk verminderen.

Scheur(tje)

Vrijwel vanaf het begin van hun verzamelcarrière wordt aan jonge verzamelaars geadviseerd gescheurde postzegels te vermijden. Dit advies blijft uiteraard geldig gedurende iemands filatelistisch leven. Echter, het is niet zo dat alle gescheurde postzegels waardeloos zijn. Een gescheurd exemplaar van een gezochte, zeldzamere zegel kan nog steeds verzamelwaardig zijn en daarom een behoorlijke prijs opbrengen.

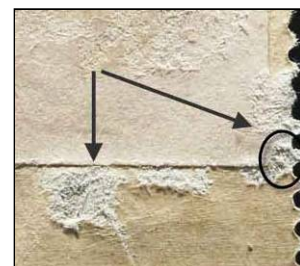
Het zal duidelijk zijn dat NVPH 2 Ned. Indië ondanks een scheurtje relatief meer waard zal zijn dan een makkelijker te vinden zegel NVPH 232 Ned. Antillen. Natuurlijk geldt hoe groter de scheur, hoe groter de impact op de prijs. Zegels die en algemeen verkrijgbaar zijn en laag gewaardeerd staan in de catalogus zijn helemaal ongewenst in onze verzameling. Zeker als er naast een miniem scheurtje andere beschadigingen zijn.

Dunne plek(ken)

De 2 ct zegel (NVPH 32) hiernaast ziet er op het eerste gezicht heel goed uit maar nadere inspectie toont aan de linkerkant een klein scheurtje. Op zich al voldoende reden om een beter exemplaar te zoeken, maar als we de achterkant van de zegel bekijken zien we een ander beschadiging. Door slordige verwijdering van de zegel van een albumblad of lostrekken van een plakker. Hierdoor verdwijnen papiervezels waardoor een dunne plek ontstaat. (In de zwarte cirkel de scheur en aan het uiteinde van de twee pijlen zijn dunne plekken zichtbaar.) Soms proberen verzamelaars (en handelaren) een dunne plek te verdoezelen middels een plakker. Bij aanschaf van zegels is het raadzaam ook de achterkant te bekijken. Deze zou net zo fraai moeten zijn als de voorkant.

Kreukels en vouwen

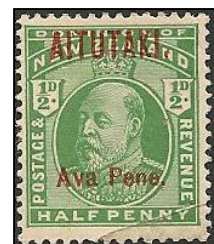
De termen vouw, kreukel of plooi worden vaak door elkaar gebruikt. Toch zijn er wel verschillen. Postzegels met een plooi hebben lichte oneffenheden in het papier of gom die vaak alleen aan de achterzijde waarneembaar zijn. Kreukels zijn al wat zwaardere oneffenheden die ook aan de voorkant wel te zien zijn. Ze worden ook wel valse vouwen genoemd. Een vouw is een duidelijke, scherpe, hoek tussen twee papierdelen en zichtbaar aan zowel voor als achterkant van de zegel.

*Gom kreukel op achterzijde
(beeld is ook beschadigd)*

Gekreukelde zegel NVP 80

*vouw rechts-
onder*

De gom van de Tasmanië zegel is bij het opdragen niet helemaal glad getrokken. Dit hoeft op zich geen reden te zijn om de zegel af te wijzen. Wel de grove beschadiging van het zegelbeeld aan de voorkant. De waarde-afname van deze zegel zal hoger zijn dan de zegel ernaast (NVP 80). Ondanks de verticale kreukel blijft de waardevermindering beperkt. Niet vanwege hoge zeldzaamheid maar meer door de hoge prijsnotering in de catalogus. De laatste zegel in de rij, de Aitutaki zegel, heeft duidelijk een vouw rechtsonder. Afhankelijk van de hardheid van de vouw en de plaats waar de vouw zich bevindt, een vouw in de hoek is minder erg dan een vouw in het midden van de zegel, wordt een gewone zegel een tiende tot een vijfde minder gewaardeerd door Stanley en Gibbons.

Niet altijd zijn vouwen of kreukels het gevolg van beschadigingen na het drukken van de postzegels. In sommige gevallen worden zegels gedrukt op papier waar al een 'beschadiging' aan is. Enkele van die aan het drukken voorafgaande papierbeschadigingen (in Engels: pre-printing error) zijn:

Papiervouw (?)

*vouw waarbij papier over
elkaar heeft gezeten*

*Papierlas: twee delen die voor
printen aan elkaar geplakt zijn*

Speldenprik, gaatje in postzegels

Soms bevestigden de eerste verzamelaars hun postzegels met een speld aan de muur als vlinders in een insectenverzameling, waardoor een minuscuul gaatje in de postzegel ontstond. Wanneer je een zegel tegen het licht houdt, is vrij eenvoudig

vast te stellen of er zo'n gaatje aanwezig is. Postzegels die een gaatje hebben zijn nu aanzienlijk minder waard, omdat ze als beschadigd moeten worden beschouwd.

Verkleuring of vervaging

Een postzegel die van kleur is veranderd noemen we verkleurd. Een verkleuring kan bijvoorbeeld worden veroorzaakt door een chemische reactie of door inwerking van het zonlicht. De verkleuring kan bij toeval zijn ontstaan.

Sommige inkten lossen op in water of raken op tijdens het drukken. Bij de

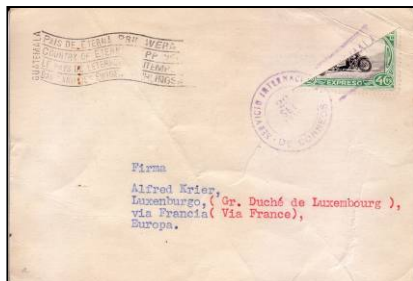

Israëliisch zegel ontbreekt de roze kleur waardoor het lijkt of deze scooterrijder zonder helm rijdt. Verkleuring kan ook het gevolg zijn van frauduleus handelen. Niet

zelden worden zulke zegels als kleurafwijking aangeboden.

Gehalveerde postzegels

Een postzegel die in tweeën is geknipt (horizontaal, verticaal of diagonaal) noemen we een gehalveerde postzegel. Meestal hebben de gehalveerde postzegels ook de helft van de nominale waarde van een hele postzegel. Postzegels werden ook wel eens in nog kleinere eenheden verdeeld. Zo werden postzegels van de kerkelijke staat Vaticaanstad zelfs in zes delen geknipt, bij gebrek aan postzegels van de lagere

waarden. Soms mag ook de verzender, met toestemming van de postale autoriteit, een postzegel in tweeën knippen tijdens een tijdelijk tekort aan de lagere waarde.

In Curaçao werden in 1918, wegens een tekort, postzegels op deze wijze uitgegeven. Volgens de NVPH catalogus gaat het hierbij om een hulpuittgifte. Frankeerzegels van 2 en 2,5 cent van de uitgifte Cijfer werden diagonaal gehalveerd, omdat er een tekort was aan postzegels van 1 cent. De postzegels zijn niet zo erg lang op deze wijze gebruikt. Er werden ongeveer 32.000 van elke waarde verkocht.

Hierdoor is de prijs van deze gehalveerde postzegels aanzienlijk hoger dan de overige postzegels van deze postzegelmissie, waarvan er aanzienlijk meer werden verkocht.

Waarschuwing: Week gehalveerde postzegels niet af, want nadat de postzegels van het papier zijn verwijderd kan niet meer aangetoond worden dat we met een

dergelijke postzegel te maken hebben. Dus verzamel gehalveerde postzegels altijd als briefstukje. Hiermee bewaart u ook de waarde van deze halve zegels.

Bij het aanschaffen van ontbrekende postzegels voor onze verzameling zijn we heel attent wat betreft beschadigingen. Maar zoals bij dunne plekken al even ter sprake is gekomen, kunnen we ook zelf onze zegels beschadigen en hierdoor de kwaliteit verminderen.

Lostrekken van plakker, verwijderen van plakker resten met een, scherp, mesje zijn maar enkele voorbeelden. Sommige verzamelaars gaan zelfs zo ver dat een beschadiging van de gom, denk daarbij aan vingerafdrukken, niet in hun verzameling past. Ook vlekken aan de voorkant zijn uit den boze. Dit kan heel eenvoudig voorkomen worden door altijd een pincet te gebruiken.

Na een klein beetje oefenen zal het hanteren van een pincet al snel tot een tweede natuur worden. Maak **nóóit** gebruik van de pincet die bij u thuis aanwezig is om splinters uit de vingers te peuten. Zo'n instrument is eerder een postzegelmoordenaar dan een voorkomer van beschadigingen, vanwege de geribbelde punten.

Een postzegelpincet heeft een ronde bek, die vrij stomp is en die de zegels bij het opnemen onmogelijk kan beschadigen. Iedere behoorlijk sorteerde postzegelwinkel kan een goede pincet leveren.

Nico Helling